

MIELETÖN MAHDOLLISUUS

Draamakokonaisuus 2.–3. luokan oppilaille

Draamakokonaisuuden vetäjälle

Tämä draamatarina tehtävineen on suunniteltu FinFamin Mielelön Mahdollisuus -projektissa. Draamakokonaisuuden tavoitteena on lisätä lasten tietoutta mielenterveydestä ja sen ongelmista sekä vähentää mielenterveysongelmiin liittyvää häpeän tunnetta. 25 % alaikäisistä lapsista ja nuorista elää perheessä, jossa vanhemmalla on hoitoa vaativa mielenterveys- tai päihdeongelma. Yleisyydestään huolimatta mielenterveyden ongelmiin liittyy stigmaa, joka aiheuttaa yksinäisyyden tunteita ja lisää riskiä syrjäytyä.

”OPPILAAT LÄHTIVÄT HYVIN MUKAAN JA JOPA ODOTTIVAT, MILLOIN JATKETAAN.”

Draamatarina kertoo pienen pojan ajatuksista ja arjen tilanteista isänsä sairauteen liittyen. Vaikka pojan tilanne on välillä vaikea, on tarinan loppu onnellinen. Työskentelyn aikana ryhmä pääsee auttamaan poikaa ja oppii taitoja esimerkiksi siitä, miten itse voi erilaisissa tilanteissa toimia. Mielenterveyden ongelmien ymmärtäminen lisää suvaitsevaisuutta. Ne lapset, joita pojan kaltainen tilanne henkilökohtaisesti koskettaa, saavat työskentelyn kautta tukea omaan tilanteeseensa ja rohkaistuvat kertomaan mieltään painavista asioista aikuiselle.

Draamakokonaisuuden vetämiseen et tarvitse draama-alan osaamista tai kokemusta. Kokonaisuus sisältää selkeät ohjeet, joihin voit tutustua etukäteen tai tarinan edetessä. Kursivoidut tekstit ovat ohjeita kokonaisuuden vetäjälle. Lihavoidut tekstit ovat vetäjän ohjeita ryhmälle. Jokaisen otsakkeen alle on kirjattu tarinan osan tai tehtävän tavoite vetäjälle tiedoksi. Loppuun on koottu taulukko kokonaisuuden eri osista tavoitteineen ja sisältöineen.

”HYVIN TEHTY MATERIAALI, JONKA PYSTYI ITSE VETÄMÄÄN LÄPI. ETUKÄTEISKOULUTUSTA EI TARVITA.”

Kokonaisuuden kannalta on tärkeää käydä läpi jokainen tehtävä annetussa järjestyksessä. Läpikäymiseen kuluu arviolta 2 + 2 tuntia aikaa. Kokonaisuuden voi käydä läpi myös omassa aikataulusa. Tärkeää on, että jokainen tarinan osa ja siihen liittyvät tehtävät

käydään läpi saman kerran aikana. Jos tarinan osien välissä on kulunut enemmän aikaa, on hyvä kerrata, mihin edellisellä kerralla jäätiin.

Draamatyöskentely alkaa lasten kanssa tehtävällä draamasopimuksella. Se on tärkeä aloitus, joka luo luottamuksellisen ilmapiirin ryhmään.

Kaikilla lapsilla on mahdollisuus hyvään ja tasapainoiseen kasvuun, perhetaustastaan riippumatta. Lasten hyvinvoinnin tukeminen on yhteinen asia.

Antoisia hetkiä draaman parissa. Mielelön Mahdollisuus on nyt!

Helsingissä 20.1.2016

Sanna Huhtonen, Mielelön Mahdollisuus -projekti

Lisätietoja ja mahdolliset tilaukset:
sanni.sihvola@finfami.fi

Mielenterveysomaisten keskusliitto – FinFami ry
Meritullinkatu 4 B 10
00170 Helsinki
www.finfami.fi
f Mielelön Mahdollisuus
🎧 FinFami
📷 mieletonmahdollisuus

Draamakokonaisuus: Titte Neuvonen
Ulkoasu ja taitto: Marika Finne
Kuvat: Shutterstock

**KUN YKSI SAIRASTUU
MONEN MAAILMA
MUUTTUU.**

Tavoite

Tämän draamatarinan tavoitteena on lisätä lasten tietoutta mielenterveydestä ja sen ongelmista, vähentää mielenterveysongelmiin liittyviä ennakkoluuloja ja häpeän tunnetta sellaisilla lapsilla, joiden elämään mielenterveysongelmat kuuluvat.

Tarvittavat välineet

Tussi, lyijykyniä, maalarinteippiä, tarralappuja tai post-it -lappuja.

Valmistelut

Tulosta materiaalin liitteenä olevat juliste ja onnellisen pojan kasvot työskentelyä varten. Voit halutessasi suurentaa julisteen A3-kokoon.

Draamasopimus

Tavoite: Saada osallistujat sitoutumaan yhteiseen projektiin ja kertoa työskentelytavasta.

Tässä draamatarinassa tehtävänne on auttaa tarinan poikaa hänen hankalassa tilanteessaan. Draamatarinan aikana toimimme yhdessä, ryhmänä sopimiemme sääntöjen mukaan. Ehdotan teille, että sovimme yhdessä esimerkiksi, että:

- ryhmässä jaetut asiat jäävät tämän huoneen seinien sisälle, ei kerrota niitä eteenpäin esimerkiksi välitunnilla
- ketään ei suljeta ryhmän ulkopuolelle
- annetaan jokaiselle tilaa olla oma itsensä, ei tuomita tai arvostella eikä toisten sanomisia kommentoida ikävällä tavalla

Sovitaanko yhdessä näin?

Haluaako joku lisätä listaan jotain?

Tarina osa 1

Tavoite: Saada osallistujat kiinnostumaan tarinasta.

Harmaassa kerrostalossa, aivan tavallisessa kodissa, pyöräilymatkan päässä koulusta asui aivan tavallinen poika. Samassa pihassa asui muitakin lapsia, mutta kukaan heistä ei ollut samalla luokalla pojan kanssa. Pojalla oli oma huone, jonka ikkunasta näkyi pihan keinut, hiekkalaatikko, kiipeilyteline ja suuri mänty. Luokkakaverit tulivat usein leikkimään pojan pihaan, koska parhaat vauhdit sai heidän pihan keinusta ja isommat pojat olivat rakentaneet mäntyyn majan, johon hekin saivat usein kiivetä.

Pojan perheeseen kuului äiti ja isä. Isän äiti, mummi, asui saman kadun varrella vihreässä omakotitalossa. Usein sunnuntaisin koko perhe meni mum-mille saunomaan ja syömään pannukakkua. Pojasta mummin pannukakku oli maailman parasta ja lisäksi mummi laittoi pannukakun päälle enemmän hilloa, kuin kukaan muu aikuinen.

Pojan isä oli ennen käynyt töissä, mutta nyt isä oli sairastunut ja oli päivisin-kin kotona. Aluksi poika oli ilahtunut siitä, että isä olisi kotona. Hän oli suunnitellut, mitä kaikkea he voisivat tehdä pojan koulupäivien jälkeen, mutta isä ei koskaan jaksanut tehdä mitään. Vaikka isä nukkui paljon, hän oli silti aina väsynyt. Usein pojan tullessa kotiin koulusta, isä sulkeutui makuuhuoneeseen nukkumaan.

Tehtävät tarinan osasta 1

Kuka hän on? [”Rooli seinällä”]

Tavoite: Keksiä pojalle nimi ja taustatarina, tehdä pojasta yhteinen tuttava koko ryhmälle.

Tässä on kuva tarinan pojasta.

[Kiinnitä juliste tilan seinälle, paikkaan, jossa kaikkien on helppo päästä kuvan lähelle.]

Tähän paperiin voimme panna muistiin asioita, joita tiedämme pojasta ja hänen elämästään. Näin poika tulee meille vähitellen tutuksi ja meidän on helpompi kuvitella miltä pojasta tuntuu.

Mikä voisi olla pojan nimi?

[Kuuntele kaikki ehdotukset ja auta lapsia yhdessä valitsemaan, vaikka äänestämällä, pojalle sopiva nimi. Käytä jatkossa pojasta tätä nimeä.]

Kuinka vanha [pojan nimi] on?

[Kuuntele taas kaikki ehdotukset ja valitse ikä, joka useimmiten mainitaan ja kirjaa se ylös nimen viereen.]

Keitä kaikkia [pojan nimi] perheeseen kuuluu?

Mistä [pojan nimi] tykkää?

Tuleeko teille vielä muuta mieleen [pojan nimi]?

Esineet kertovat

Tavoite: Syventää pojan tarinaa ja saada ryhmä heittäytymään draamallisten työtapojen maailmaan.

Kuvitellaan nyt, että tämä tila on [pojan nimi] koti. Jokainen teistä saa olla joku huonekalu tai esine [pojan nimi] kodissa.

[Jaa tila neljään osaan ja näytä eri alueiden rajat osallistujille.]

Sovitaa, että tämä alue on keittiö, tämä olohuone, tämä vanhempien makuuhuone ja tämä [pojan nimi]oma huone. Voit nyt miettiä mikä esine, tavara tai huonekalu haluaisit olla. Kohta jokainen saa mennä valitsemaansa paikkaan istumaan lattialle ja sitten vuorotellen käymme läpi mikä kukin on. Kun kaikki ovat saaneet kertoa mitä ovat, kyselen hieman millaisia asioita esineet ovat kuulleet ja nähneet [pojan nimi] kodissa.

[Kertaa vielä eri huoneiden sijainnit.]

Nyt jokainen voi rauhallisesti valita itselleen paikan kodista.

[Odota, että jokainen on löytänyt sopivan paikan ja tilanne on uudestaan rauhoittunut. Kierrä sitten haastattelemassa esineitä. Jos osallistujien on vaikea keksiä kerrottavaa, voit olla itse ensin roolissa ja kertoa olevasi vaikka [pojan nimi] sänky ja että usein iltaisin ja joskus päivisinkin kuulet miten [pojan nimi] itkee itsensä uneen.]

Kuka haluaisi kertoa jotain näkemästään tai kuulemastaan? Kerro ensin mikä esine tai huonekalu olet. Mitä olet nähnyt elämästä tässä asunnossa?

[Kun kaikki halukkaat ovat saaneet kertoa omat tarinansa palaa julisteen luokse.]

Saimmeko me nyt jotain lisätietoa [pojan nimi]? Voisimmeko lisätä jotain tänne julisteeseen?

Tarina osa 2

Tavoite: Johdatella kuulijat syvemmälle pojan elämään.

Erään koulupäivän jälkeen [pojan nimi] hyvä kaveri Juho kysyi, voisivatko he leikkiä yhdessä. [Pojan nimi] suostui heti innostuneena ja ajatteli, miten mukavaa oli päästä koulusta jonnekin muualle kuin kotiin. Juho ehdotti kuitenkin, että he menisivät [pojan nimi] pihalle kiipeilemään suureen mäntyyn, koska siellä he eivät olleet leikkineet pitkään aikaan. [Pojan nimi] hämmentyi. Hän mietti mielessään isää ja sitä, miten kummallisesti isä nykyään käyttäytyi. Eihän kukaan edes tiennyt, ettei isä ollut päivisin töissä. Entä jos Juho haluaisikin mennä kiipeilyn jälkeen sisään leikkimään tai pyytäisi saada käydä vessassa. [Pojan nimi] tajusi, että nyt oli keksittävä joku keino estää Juhon tulo heidän pihalleen. ”Eiks me voitais leikkiä mieluummin teillä?”, hän kysyi. ”Me ollaan oltu meillä niin paljon ja sitä paitsi meillä on tänään joku remonttimies”, Juho vastasi. [Pojan nimi] vatsassa väänsi. Hän tajusi, että päästäkseen pois tilanteesta hänen oli valehdeltava hyvälle kaverilleen ja hän vihasi valehtelua ihan yhtä paljon kuin hän vihasi valehtelijoita. ”Nyt mä muistin, että mun pitääkin mennä tänään heti mummille”, [pojan nimi] keksi hätäpäissään. ”Mä voin tulla sinne mukaan”, Juho ehdotti ilahtuneena. ”Eiku et sä nyt voi”, [pojan nimi] parahti ja hyppäsi pyöränsä selkään. ”Mikä sua oikein vaivaa? Oot nykyään ihan outo!”, Juho huusi [pojan nimi] perään.

[Pojan nimi] polki vimmatusti. Kyyneleet polttivat silmissä hänen ajaessaan kotia kohti. Pyörävaraston ovella vastaan tuli viidesluokkalainen Mikael. ”Mikä teidän isää nykyään vaivaa, kun näin sen tänään keskellä päivää vaan kävelvän tässä pihalla edes takaisin”, Mikael kysyi. ”Mitä se sulle kuuluu”, [pojan nimi] kivahti vastaukseksi ja lähti juoksemaan omaan rappuun.

Kotona [pojan nimi] meni heti omaan huoneeseensa eikä edes moikannut isää. Olkoon missä on ja tehköön mitä tekee, hän ajatteli. [Pojan nimi] kiipesi huoneensa ikkunalaudalle ja katseli pihalle. Mikael potki jalkapalloa pyörävaraston seinään. Mikaelin isä käveli varastolle salkku kädessään ja pörrötti Mikaelin hiuksia. Hän laski salkun varaston kulmalle ja he alkoivat syötellä palloa toisilleen. ”Miksei mulla voi olla tollaista, miksi mun isä ei enää ole tavallinen”, [pojan nimi] mietti mielessään.

Tehtävät tarinan osasta 2

Keskustelu/ kysely

Tavoite: Empatian herättäminen.

Miltä luulet [pojan nimi] nyt tuntuvan?

[Pojan nimi] ei ole halunnut tai uskaltanut kertoa isän sairaudesta kenellekään. Mitä luulet miksi [pojan nimi] ei halua kertoa kenellekään?

Kohtaaminen [”Kaksi tuolia”]

Tavoite: Luoda konkreettisia tapoja kertoa vaikeista asioista

[Pojan nimi] ei ole halunnut kertoa asiasta kenellekään, koska *[kertaa tässä osallistujien vastaukset edelliseen kysymykseen.]* Usein se, että kertoo edes yhdelle luotettavalle kaverille hankalasta tilanteesta helpottaa omaa oloa. Saatat yllättyä, että monen muunkin perheessä on välillä hankalia tilanteita ja että useimmiten kaikki hankalat tilanteet helpottavat jonkin ajan kuluttua. Meidän tehtävänämme on nyt miettiä miten [pojan nimi] voisi kertoa omasta tilanteestaan Juholle.

[Jaa osallistujat kahteen ryhmään.]

Te kaikki olette nyt leikisti Juho ja te taas olette leikisti [pojan nimi]. Miettikää hetki ryhmässänne miten keskustelun voisi aloittaa.

[Anna hetki aikaa miettiä. Aseta sillä aikaa kaksi tuolia vastakkain niin, että molemmilla ryhmillä on tilaa seistä tuolien takana.]

Nämä tuolit edustavat nyt Juhoa ja [pojan nimi]. Molemmat ryhmät asettuvat nyt oman tuolinsa taakse. Kuka tahansa ryhmästä voi sanoa ehdotuksia siitä mitä pojat voisivat toisilleen sanoa. Kumpi ryhmä haluaa aloittaa?

[Jos ryhmillä on vaikeaa keksiä sanottavaa tai aloittaa, auta keksimällä itse muutama ehdotus esimerkiksi.]

Keskustelu/ kysely

Tavoite: Keksiä yhdessä toimintatapoja vaikeisiin tilanteisiin.

Nyt kun [pojan nimi] on saanut kerrottua Juholle, mietimme vähän sitä, mitä Juho voisi tilanteessa tehdä. Mitä ajatuksia teille tulee siitä miten voisitte itse toimia vastaavassa tilanteessa?

[Johdattele keskustelu siihen, että jollekin aikuiselle olisi tärkeä kertoa.]

Ketkä kaikki aikuiset ovat sellaisia, joille ystävän tilanteesta voisi kertoa? Äiti, isä, opettaja, kuraattori, rehtori, siivooja, erityisopettaja jne.

”Ei sun tarvitse hävetä,
vaikka isäsi on kipeä.
Mä autan sua.”

Lohdutus

Tavoite: Löytää hyviä lauseita, joilla lohduttaa ystävää ja antaa myös lohdutusta niille oppilaille, joita pojan tarina mahdollisesti koskettaa henkilökohtaisesti.

Jos teillä olisi samanlainen tilanne kuin [pojan nimi]. Millaisia lohdutuslauseita te haluaisitte kuulla?

[Jaa ryhmä 3-5 hengen porukoihin ja jaa ryhmille tarralaput sekä kynät.]

Jokainen ryhmä sai nyt tyhjiä tarroja ja kynät. Nyt voitte ryhmässä miettiä mielestänne hyviä lohduttavia sanoja tai lauseita, joilla lohduttaa [pojan nimi].

[Jos ryhmien on vaikea keksiä lohdutussanoja tai -lauseita, voit antaa esimerkkejä liitteenä olevasta Lohdutussanoja-listasta. Kun ryhmät ovat valmiita, käydään vuorotellen kiinnittämässä tarralaput julisteeseen pojan ympärille. Lue lopuksi vielä kaikki tekstit läpi.]

Tarina osa 3

Tavoite: Auttaa oppilaita hahmottamaan miten vanhemman sairaus voi vaikuttaa lapsen arkeen.

Eräänä tuulisena iltapäivänä [pojan nimi] tuli koulusta ja päätti kaivaa isän vanhan leijan kaapista. Isä oli rakentanut leijan lapsena ja he olivat yhdessä lennättäneet leijaa monta kertaa. Isä nauroi aina ja oli kuin pikkupoika itsekin, kun he leikkivät leijalla. Isä oli todella taitava leijan lennättäjä. Hän osasi tehdä erilaisia temppuja, jolloin leija syöksyi hurjasti alaspäin ja sitten kuitenkin jatkoi matkaansa taivaalle ennen kuin rysähti maahan. [Pojan nimi] oli varma, että jos saisi isän lennättämään leijaa, tämä paranisi ja muuttuisi taas normaaliksi, omaksi itsekseen.

”Isä, kato minkä mä löysin. Tuolla on ihan täydellinen tuuli. Mennäänkö?”, poika kysyi. Isä vilkaisi poikaa, hymyili hieman, mutta puisteli kuitenkin päättään. ”Ei nyt, ehkä jonain toisena päivänä”, hän vastasi. Kyyneleet kohosivat pojan silmiin. Miten voikin olla jotain näin typerää, mitä tuollaisella isällä edes tekee, hän mietti.

[Pojan nimi] istui omassa huoneessaan ja katseli ulos ikkunasta vielä, kun äiti tuli töistä kotiin. Hän oli ehtinyt ajatella omia ajatuksiaan muutaman tunnin ja tuntui, että kohta ne ovat vallanneet koko hänen päänsä. ”Miten koulupäivä sujui? Ootko syönyt? Ootko tehnyt läksyt?”, äiti kysyi kuten jokaisena päivänä kotiin tullessaan. ”Ihan ok, en ja en”, [pojan nimi] vastasi. Äiti oli ihmeissään ja komensi läksyjen tekoon ihan saman tien. ”En varmasti tee mitään läksyjä, isäkään ei koskaan tee mitään, miksi mun pitäisi?”, [pojan nimi] tiuskaisi. ”Kuules nyt nuori herra, tiedät varsin hyvin, että isä on sairas. Sinä et ole! Sen verran nyt luulisi sinunkin ymmärtävän”, äiti vastasi napakasti. ”Mä en jaksa enää ymmärtää yhtään sekuntia”, [pojan nimi] huusi vastaukseksi ja ryntäsi ulos omasta huoneestaan. Hän nappasi puhelimen ja avaimet, puki kengät jalkaan ja ryntäsi rappukäytävään. [Pojan nimi] juoksi minkä jaloistaan pääsi. Puhelin pirisi taskussa, mutta hän oli päättänyt, ettei vastaa. Vasta mummin pihalla hän pysähtyi.

Mummi avasi oven hämmästyneenä, katsoi hetken [pojan nimi] ja nappasi tämän heti syliinsä. Sanaakaan sanomatta mummi saattoi pojan keittiön suureen keinutuoliin. Hän kaatoi laseihin maitoa, latoi sekaan ainakin kolme suurta lusikallista kaakaojauhetta, leikkasi paksut viipaleet vaaleaa leipää, viteli ne ja pani päälle kunnon viipaleet juustoa ja lauantaimakkaraa. Sitten he söivät, eikä kumpikaan puhunut mitään. Kun viimeinenkin haukku leivästä oli kadonnut [pojan nimi] mahaan, mummi kysyi: ”Haluatko jutella?”

”Mitä, jos isä ei koskaan parane? Mitä jos jonain päivänä mäkään en enää halua tehdä mitään? Joskus mua ei huvita edes jalkapallo, vaikka se on parasta mitä tiedän”, [pojan nimi] sai sanottua. ”Onpas sulla valtavia murheita! Hyvä, että tulit tänne”, mummi aloitti.

”Isän sairaus on sellainen, että sitä voidaan hoitaa. Lääkkeet auttavat isän aivoja palautumaan normaaleiksi ja isä käy juttelemassa ammattilaisen kanssa joka viikko. Vähitellen hän saa taas kiinni omasta itsestään ja teidän arki muuttuu normaaliksi. Tiedän, että nyt on hirveän raskasta katsoa, kun isä on ihan kummallinen”, mummi jatkoi.

”Se, että joskus ei huvita edes jalkapallo, on ihan normaalia. Kaikki ihmiset ovat välillä tosi väsyneitä, vaikka eivät sairastaisi mitään. Ajattelepa jotain suurta kasvia, joka kasvaa isossa isossa ruukussa. Sillä on juuret siellä ruukun sisällä ja se kasvaa korkeammaksi ja korkeammaksi. Sitä kastellaan ja hoidetaan siinä sen omassa ruukussa. Sitten kun joku muu haluaa itselleen samanlaisen kasvin, otetaan siemen ja se laitetaan eri ruukkuun. Voit ajatella, että sinä olet se siemenestä kasvava kasvi, jonka juuret on omassa ruukussa ja siinä ruukussa voit kasvaa juuri sellaiseksi, kuin sinun on tarkoitus kasvaa. Vaikka suurempi ruukku joskus pääsisi kuivumaan, ja kasvi nuukahtamaan, ei sinulla ole omassa ruukussasi mitään hätää”, mummi selitti.

Illalla mummi saattoi [pojan nimi] kotiin. Äiti ja isä odottivat molemmat eteisessä hymyilevinä. Mummi oli laittanut jo aiemmin viestin, että [pojan nimi] oli hänen luonaan ja että illalla saatte pojan lisäksi tuoreita pullia. Äiti oli kattanut pöydän valmiiksi. ”[pojan nimi] hei”, isä sanoi. [pojan nimi] katsoi isää. ”Nämä ovat ehkä elämäni parhaat pullat”, isä jatkoi ja [pojan nimi] oli varma, että isä hymyili hieman.

Tehtävät tarinan osasta 3

Huolihirviöt

Tavoite: Tehdä näkyväksi pelkoja ja kauhuja hirviöiden muodossa.

Joskus murheet ja huolet saattavat kasvaa niin suuriksi, että ne tuntuvat räjäyttävän koko pään. Seuraavaksi teidän tehtävänänne on 3-5 hengen ryhmissä tehdä näkyväksi tämä pelko.

[Voit kysellä millaisia pelottavia hahmoja osallistujille tulee mieleen ja millaiset asiat hahmosta ylipäänsä tekee pelottavan. Satukirjojen pelottavia hahmoja voi käyttää tässä esimerkkeinä.]

Pienessä ryhmässä te luotte yhdessä kammottavan huolihirviön. Yksi teistä voi olla hirviön jalat, toinen kädet, tai hirviöllä voi olla vaikka vain todella monta päätä. Tehkää hirviöstä niin kauhistut-tava kuin vain pystytte. Miettikää miten olento ääntelee ja liikkuu. Kun olette tyytyväisiä hirviöön-ne, istukaa lattialle, jotta tiedän mitkä ryhmät ovat jo valmiita.

[Kun kaikki ryhmät ovat valmiita siirretään juliste lattialle ja vuorotellen jokaisen ryhmän hirviö pelottelee poikaa. Kun kaikki ryhmät ovat pelotelleet poikaa, keskustelkaa lyhyesti, miltä harjoitus tuntui ja mitä ajatuksia se herätti.]

Turvaruutu

Tavoite: Opettaa konkreettinen tapa selvitä pelkojen kanssa.

Joskus huolihirviöt saattavat tuntua aivan oikeilta ja pelottavilta. Monia saattaa alkaa pelottaa vaik-ka pimeässä huoneessa tai joskus mielikuvitus nappaa vallan niin, että päivälläkin voi pelätä tosi paljon. Tehdään nyt maalarinteipillä turvaruutu tähän lattiaan.

[Rajaa teipillä lattialle alue, johon mahtuu noin viisi lasta istumaan vierekkäin.]

Tämä alue on nyt turvallista aluetta. Tämän sisälle yksikään huolihirviö ei pääse. Nyt voimme vuo-rotellen kokeilla miltä tämän ruudun sisällä istuminen tuntuu, kun ympärillä liikkuu huolihirviö. Vuorotellen yksi hirviöryhmä istuu turvassa ruudun sisällä ja yksi hirviö liikkuu ruudun ympärillä. Hirviöiden on muistettava, että tämän rajan yli ne eivät missään tapauksessa saa koskea, sillä ne eivät voi osua turvaruudun sisällä istuviin.

[Kun kaikki halukkaat ovat istuneet ruudun sisällä ja olleet hirviöitä, keskustelkaa lyhyesti, miltä harjoitus tuntui ja mitä ajatuksia se herätti.]

”Tämä alue on turvallista aluetta. Sen sisälle yksikään huolihirviö ei pääse.”

Tarina osa 4

Tavoite: Johdattaa tarina kohti onnellista loppua.

Kesälomalla isä alkoi vähitellen voida paremmin. Kun äidilläkin alkoi loma he kävivät koko perhe yhdessä retkillä, ihan niin kuin aina aiempinakin kesinä. Kun koulun alku lähestyi, isä ehdotti [pojan nimi], että he lähtisivät kahdestaan ulos, oli nimittäin sopivan tuulinen päivä leijan lennättämistä varten. Koko päivän he kiipeilivät läheisellä kukkulalla ja isä opetti pojalle kaikki temppunsa. Auringon jo laskiessa he istuivat vierekkäin suurella kivellä. Isä kertoi, että samalla viikolla kun [pojan nimi] aloittaa koulun, isä aloittaa taas työt. ”Tiedän, että sulla on ollut tosi rankka vuosi”, isä sanoi ja nappasi [pojan nimi] kainaloon. ”Mutta nyt olemme jo voiton puolella, eikä enää tarvitse pelätä”, isä jatkoi. He taittelivat leijan kainaloon ja kävelivät käsi kädessä kotiin. Isän käsi tuntui vahvalta ja voimakkaalta. [Pojan nimi] tiesi, että nyt hän oli saanut isän takaisin.

Tehtävät tarinan osasta 4

Muuttuvat patsaat

Tavoite: Konkretisoida se, että elämässä mikään tilanne ei ole pysyvä ja että pelottavatkin tilanteet helpottavat.

[Pojan nimi] tilanne on nyt paljon parempi. Millaisia tilanteita teille tulee mieleen pojan tarinasta?

[Kuuntele osallistujien vastaukset ja kertaa niiden perusteella vielä vapaamuotoisesti tarina kokonaisuudessaan. Jaa tämän jälkeen osallistujat 3-5 hengen ryhmiin.]

Näissä ryhmissä valitsette nyt yhden kurjan, pelottavan tai huolestuttavan tilanteen [pojan nimi] tarinasta. Valittuanne teette tilanteesta patsaan. Patsas voi olla kuin valokuva, jossa on monta ihmistä aivan paikallaan. Jokaisella ryhmällä on hetki aikaa valmistella patsas ja sitten katsomme vuorotellen jokaisen ryhmän patsaan. Nämä patsaat ovat ryhmän tulkinta tilanteesta, meidän muiden ei tarvitse suoraan osata sanoa mitä tilannetta patsas esittää. Me voimme tulkita kuvaa oman näkemyksemme mukaisesti, aivan kuten vaikka taideteoksesta jokainen katsoja näkee hieman omanlaisensa version.

[Anna ryhmille hetki aikaa suunnitella patsas.]

Nyt otamme ensimmäisen ryhmän patsaan tänne eteen ja muut istuvat lattialle katsomaan, miltä patsas näyttää. Meidän tehtävänämme on nyt muokata näistä patsaista turvallisia ja mukavia patsaita.

Mietitään ensin mitkä asiat tekevät teidän mielestänne tästä patsaasta pelottavan, huolestuttavan tai kurjan?

[Kuuntele kaikki vastaukset ja kertaa ne osallistujille vielä ääneen.]

Mitä asioita muuttamalla me voisimme saada tilanteesta mukavan ja turvallisen?

[Muokkaa patsasta asia kerrallaan osallistujien ehdotusten mukaan, kunnes olette sitä mieltä, että patsas ei enää ole pelottava tai uhkaava.]

Lopetus

Tavoite: Lopettaa tarina hyvään tilanteeseen.

Nyt [pojan nimi] perheessä ei ole enää hätää eikä huolta. Te olette tehneet hienon tarinan ja osanneet auttaa poikaa. Nyt kun pojalla ei ole enää hätää, voimme laittaa hänelle nämä onnellisen pojan kasvot.

[Liittää pojan kuvaan onnellisen pojan kasvot.]

Rakenne

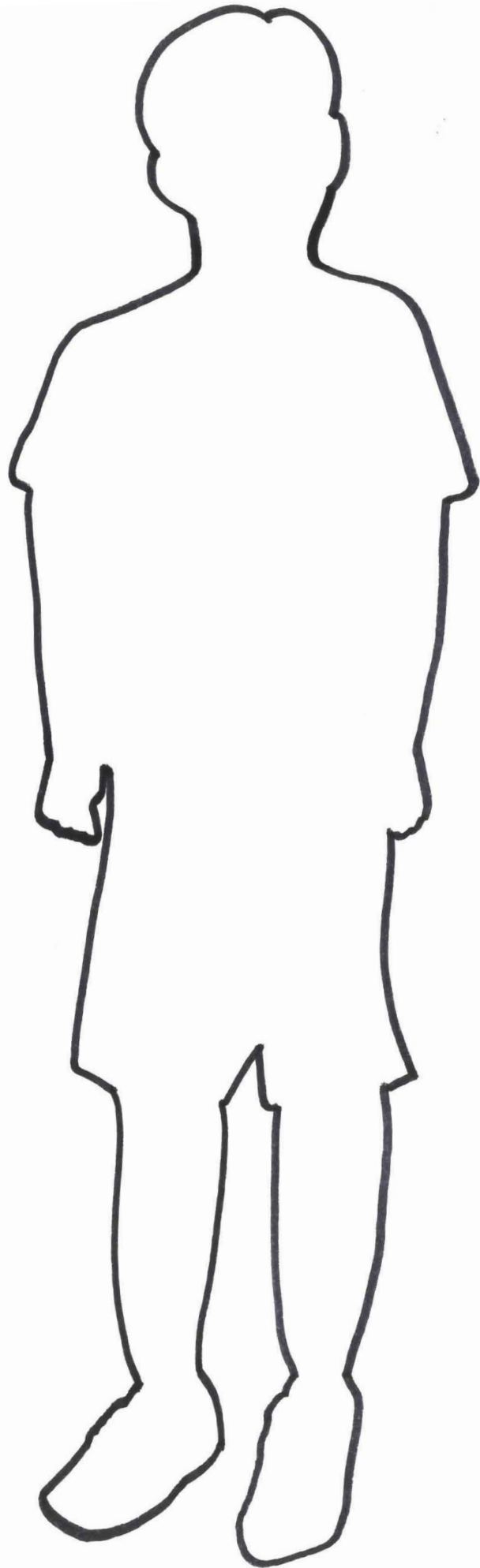
Osio	Tavoite	Työtap	Fokus
Sopimus	Saada osallistujat sitou- tumaan yhteiseen pro- jektiin ja kertoa työsken- telytavasta	Keskustelu	Yhteisen prosessin aloittaminen ja ryhmän sitouttaminen aktiiviseen tekemiseen
TARINA OSA 1.	Saada osallistujat kiinnostumaan tarinasta	Kertominen	Draamatarinan pohjan luominen
Osa 1: Kuka hän on?	Keksiä pojalle nimi ja taustatarina, tehdä pojasta yhteinen tuttava koko ryhmälle	Ryhmäideointi	Pojan ja ryhmän tutustuttaminen toisiinsa, tunnesiteen luominen
Osa 1: Esineet kertovat	Syventää pojan tarinaa ja saada ryhmä heittäy- tymään draamallisten työtapojen maailmaan	Tilan hahmottaminen ja tarinan dramatisointi	Yksityiskohtien löytäminen
TARINA OSA 2.	Johdatella kuulijat sy- vemmälle pojan elämään	Kertominen	Pojan tunteiden kuvaaminen
Osa 2: Keskustelu/ kysely	Empatian herättäminen	Keskustelu	Tunteiden tunnistaminen
Osa 2: Kohtaaminen	Luoda konkreettisia tapoja kertoa vaikeista asioista	Ryhmäimprovisaatio	Saada hyväksytyksi tulemisen kokemus vai- keasta asiasta kertovalle
Osa 2: Keskustelu/ kysely	Keksiä yhdessä toimintatapoja vaikeisiin tilanteisiin	Keskustelu	Korostaa aikuiselle kertomisen tärkeyttä
Osa 2: Lohdutus	Löytää hyviä lauseita, joilla lohduttaa ystävää ja antaa myös lohdutusta niille oppilaille, joita ty- tön tarina mahdollisesti koskettaa henkilökohtai- sesti	Tekstit ja tarralaput	Hyvien lohdutuslauseiden keksiminen
TARINA OSA 3.	Auttaa oppilaita hahmottamaan, miten vanhemman sairaus voi vaikuttaa lapsen arkeen	Kertominen	Huolien ja murheiden kasaantuminen
Osa 3: Huolihirviöt	Tehdä näkyväksi pelkoja ja kauhuja hirviöiden muodossa	Ryhmäimprovisaatio	Mahdollisimman kamalien hirviöiden tekeminen
Osa 3: Turvaruutu	Opettaa konkreettinen tapa selvitä pelkojen kanssa	Tekeminen	Täydellisen turvallisuuden tunteen luominen
TARINA OSA 4.	Johdattaa tarina kohti onnellista loppua	Kertominen	Luoda turvallisuuden tunne ja toivo paremmasta
Osa 4: Muuttuvat patsaat	Konkretisoida se, että elämässä mikään tilan- ne ei ole pysyvä ja että pelottavatkin tilanteet helpottavat	Patsaat	Muutoksen näkyväksi tekeminen
Osa 4: Lopetus	Lopettaa tarina hyvään tilanteeseen	Kertominen/ tarralaput	Onnellisen lopun sinetöiminen konkreetti- sesti tarran avulla

Lohdutuslauseita

Esimerkkilauseita, joita voi antaa oppilaille tarvittaessa. Nämä lauseet ovat tehneet Vantaan Mikkolan koulun oppilaat.

Älä sure.
Ei se haittaa.
Ei se ole sinun vika.
Ei haittaa, kaikki joskus huijaa. (poika oli huijannut menevänsä mummilie)
Ollaanko kavereita?
Älä itke.
Mennäänkö pelaamaan jalkapalloa? (haluaa ilahduttaa poikaa yhteisellä tekemisellä)
Ei se mitään, kaikille sattuu virheitä.
Olet kaunis.
Minullekin on sattunut samalla tavalla.
Älä itke, pliis älä itke, koska sä oot tosi hyvä kaveri.
Minä voin tehdä sinun kanssa jotain kivaa
Olen silti kaverisi, vaikka isäsi on kipeä. Mennään vaikka leffaan.
Kyllä se siitä, mietitään jotain kivaa.
Mä tiedän, että sulla on paha mieli. Mä voin auttaa sua.
Kyllä tämä tästä. Vaikka isäsi on sairas, se ei tee sinusta outoa.
Ei se haittaa. Olen kuitenkin sun kaveri. Mikset heti kertonut, voin auttaa sinua.
Kerro, mikä sulla on? Mä voin auttaa sua, tiedän että sulla on vaikeeta.
En minä ala kiusata sinua, vaikka isäsi on kipeä.
Ei sinun tarvitse hävetä, vaikka isäsi on kipeä. Autan sinua.
Mennään yhdessä vaikka jäätelölle. Auttaisiko, jos mummisi saisi tietää?
Kerro jollekin luotettavalle ihmiselle, mullekin voit kertoa mitä vaan.

Juliste

Onnellisen pojan kasvot

